

ІЛЬЧЕНКО Світлана

 <https://orcid.org/0000-0002-8052-8678>

д. е. н., професор, провідний науковий співробітник
Державної установи
"Інститут економіки та прогнозування
НАН України"
вул. Панаса Мирного, 26, Київ, 01011, Україна
ilchenko.svir@gmail.com

ІНСТИТУЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ МОДЕЛІ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ

Масштабні руйнування інфраструктурного капіталу та зростання потреб у його відновленні в умовах повоєнної трансформації економіки України загострили проблему обмеженості бюджетних ресурсів та зниження ефективності традиційних механізмів фінансування проєктів. Зафіксовані у четвертій Спільній швидкій оцінці завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4) обсяги інвестиційних потреб істотно перевищують можливості бюджетного й донорського фінансування, що актуалізує необхідність залучення довгострокового приватного капіталу до процесів зеленої відбудови України. У цьому контексті визначальною стає інституційна трансформація моделі публічно-приватного партнерства (ППП) в Україні. Дослідження ґрунтується на припущенні, що інституційні зміни, закріплені новим Законом України "Про публічно-приватне партнерство" (2025 р.) трансформують PPP з квазіпозабюджетного інструменту фінансування окремих проєктів на керований механізм довгострокового інвестування, здатний одночасно підвищувати фіскальну стійкість держави та забезпечувати залучення приватного капіталу до зелених інфраструктурних проєктів. Для перевірки зазначеного припущення застосовано інституційно-економічний та відтворювальний підходи, доповнені порівняльним аналізом попередньої й оновленої нормативної моделі PPP та аналітичною інтерпретацією секторальних потреб відновлення на основі даних RDNA4. Отримані результати свідчать, що інституційне оновлення PPP супроводжується зниженням транзакційних витрат, підвищенням передбачуваності розподілу ризиків, інтеграцією

ILCHENKO Svitlana

 <https://orcid.org/0000-0002-8052-8678>

Doctor of Science (Economics), Professor,
Leading Researcher of the
State Institution "Institute for Economics
and Forecasting of the National Academy
of Sciences of Ukraine"
26, Panasa Myrnoho St., Kyiv, 01011, Ukraine
ilchenko.svir@gmail.com

INSTITUTIONAL TRANSFORMATION OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS IN UKRAINE

Large-scale destruction of infrastructure capital and the growing need for its restoration in the context of the post-war transformation of Ukraine's economy have exacerbated the problem of limited budgetary resources and the declining effectiveness of traditional financing mechanisms for projects. The investment needs identified in the Fourth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4) substantially exceed the capacities of budgetary and donor financing, which underscores the need to attract long-term private capital to Ukraine's green recovery process. In this context, the institutional transformation of the public-private partnership (PPP) model in Ukraine becomes decisive. The study is based on the assumption that the institutional changes enshrined in the new Law of Ukraine "On Public-Private Partnership" (2025) transform PPP from a quasi-off-budget instrument for financing individual projects into a managed mechanism for long-term investment, capable of simultaneously enhancing the fiscal sustainability of the state and attracting private capital to green infrastructure projects.

To verify this assumption, institutional-economic and reproduction approaches were applied, supplemented by a comparative analysis of the previous and updated regulatory PPP model and an analytical interpretation of sectoral recovery needs based on RDNA4 data. The results indicate that the institutional renewal of PPP is accompanied by a reduction in transaction costs, increased predictability of risk allocation,

довгострокових зобов'язань у систему бюджетного планування та зменшенням вартості капіталу для інфраструктурних проєктів з тривалим строком окупності. У такій конфігурації ППП набуває мультиплікативного потенціалу для структурної модернізації економіки України та реалізації цілей зеленої відбудови.

Ключові слова: публічно-приватне партнерство, інституційна трансформація, зелена відбудова, інфраструктурні інвестиції, фіскальна стійкість.

integration of long-term commitments into the budget planning system, and a decrease in the cost of capital for infrastructure projects with long payback periods. Under such a configuration, PPP acquires significant potential for the structural modernization of Ukraine's economy and the implementation of green recovery objectives.

Keywords: public-private partnership, institutional transformation, green recovery, infrastructure investment, fiscal sustainability.

JEL Classification: M21, O10, Q32.

Вступ

Повоєнна реконструкція економіки України розгортатиметься в умовах різкого зростання інвестиційних потреб щодо відновлення інфраструктурного капіталу та одночасного обмеження можливостей їх бюджетного покриття. Результати, наведені у четвертій Спільній швидкій оцінці завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4) (World Bank, 2025; UNDP, 2025), свідчать, що сукупні потреби відбудови еквівалентні понад 2.5–3 річним обсягам ВВП України, тоді як потенціал прямого бюджетного та донорського фінансування у середньостроковій перспективі не перевищує 20–25% загального обсягу необхідних ресурсів. Сформований у такий спосіб розрив між масштабом інвестиційних потреб і доступними бюджетними й донорськими ресурсами створює структурне обмеження традиційних моделей фінансування інфраструктури та об'єктивно актуалізує необхідність формування інституційних механізмів залучення довгострокового приватного капіталу до процесів відбудови. У цьому контексті трансформація моделі ППП постає як один з ключових напрямів сучасної економічної політики.

Водночас попередній досвід застосування ППП в Україні засвідчив його обмежену результативність як механізму інфраструктурного розвитку. Проблеми виникали не стільки у відсутності приватного інтересу, скільки у високих транзакційних витратах, регуляторній невизначеності, непрозорому розподілі ризиків та схильності до формування прихованих фіскальних зобов'язань. За таких умов ППП нерідко виконувало функцію квазіпозабюджетного фінансування, не інтегрованого у цілісну систему управління державними інвестиціями та бюджетними ризиками (Кондратов, 2019; Загальний огляд державно-приватного партнерства, б. д.).

У міжнародному науковому дискурсі ППП традиційно аналізується у кількох концептуальних площинах. Значна частина досліджень розглядає ППП як механізм підвищеної ефективності реалізації інфраструктурних проєктів через оптимізацію розподілу ризиків, зниження витрат життєвого циклу та підвищення якості публічних послуг (OECD, n. d.; EIB, 2023). Інший напрям фокусується на

фіскальних аспектах ППП, акцентуючи на їхньому впливі на державний борг, умовні зобов'язання та макрофінансову стійкість (*Duarte et al., 2023, April 13; IMF – PPPs and PFRAM, n. d.*). Відносно нові дослідження пов'язують ППП з досягненням цілей сталого розвитку, розглядаючи його як механізм мобілізації приватного капіталу для проєктів з високими початковими витратами та тривалим горизонтом окупності (*UNECE, 2019, May; International Monetary Fund, 2022*). Водночас у багатьох дослідженнях ППП аналізується або на рівні окремих проєктів, або крізь призму контрактних і фінансових рішень, тоді як його макроекономічний та відтворювальний вимір залишається недостатньо розкритим.

У вітчизняних дослідженнях проблематика ППП здебільшого розглядалась у контексті правового аналізу або як допоміжний інструмент бюджетної та інвестиційної політики держави з фокусом на процедурних аспектах реалізації проєктів, фіскальних ризиках і боргових зобов'язаннях (*Ковбас, 2025; Крилова & Глущенко, 2025*). Водночас питання інституційної трансформації ППП як частини економічної моделі повоєнної зеленої відбудови та механізму відтворення інфраструктурного капіталу не отримало системного наукового осмислення, особливо з позицій інтеграції інвестиційної доцільності з обмеженнями фіскальної стійкості та довгострокового бюджетного планування (*Гавриш та ін., 2024; Венгер & Кушніренко, 2025*).

У цьому контексті наукова проблема полягає у необхідності оцінки економічного змісту інституційних змін, закладених у новому Законі України "Про публічно приватне партнерство" (2025, 19 червня) (далі – Закон) та визначенні їх впливу на можливості масштабування інвестицій у зелену відбудову транспортної, енергетичної та житлово-комунальної інфраструктури (ЖКІ) (*Дячек, 2025*).

У попередньому дослідженні розглянуто інституційні передумови розвитку ППП в Україні та поведінкові моделі взаємодії держави і приватного сектору в реалізації інфраструктурних проєктів (*Ilchenko, 2025*). Отримані результати показали, що ефективність ППП значною мірою визначається якістю інституційного середовища та механізмами розподілу ризиків між партнерами. Прийняття нового Закону створює принципово нові умови функціонування партнерських механізмів, що потребує подальшого економічного аналізу їх впливу на інвестиційні стимули та можливості масштабування інфраструктурних інвестицій у процесі зеленої відбудови.

Метою статті є економічне обґрунтування інституційної трансформації моделі ППП в Україні в контексті зеленої відбудови та оцінка її впливу на інвестиційні стимули, розподіл ризиків і фіскальну стійкість у стратегічних секторах економіки.

Дослідження ґрунтується на гіпотезі, що інституційні зміни, закріплені новим законодавством, трансформують ППП з інструменту, що не охоплює повний життєвий цикл інфраструктурних активів, на керований механізм довгострокового інвестування, здатний поєднувати залучення приватного капіталу з контролем фіскальних наслідків.

Перевірка цього припущення здійснюється на основі інституційно-економічного та відтворювального підходів у поєднанні з порівняльним аналізом попередньої й оновленої нормативної моделі ППП, а також аналітичною інтерпретацією секторальних потреб відновлення на базі даних *RDNA4*. Інформаційною основою дослідження слугували офіційні матеріали міжнародних фінансових організацій, нормативно-правові акти та статистичні оцінки потреб відбудови. Обмеження дослідження пов'язані з агрегованим характером наявних даних та відсутністю повної інформації щодо реалізації нових механізмів ППП на практиці.

Структура основної частини статті відображає послідовність аналізу досліджуваної проблеми: у першому розділі обґрунтовано економічні засади ключових інституційних змін, закладених у новому Законі України "Про публічно-приватне партнерство" (2025, 19 червня), у другому – проаналізовано їх вплив на фіскальні механізми та суміжне нормативне регулювання, у третьому – здійснено оцінку економічного ефекту інституційно оновленого ППП для зеленої відбудови ключових секторів економіки України з використанням даних *RDNA4*.

1. Економічна логіка ключових інституційних змін нового Закону України "Про публічно-приватне партнерство"

Інституційні зміни, закладені у новому Законі, мають системний економічний характер і спрямовані на трансформацію ППП з формально припустимого способу залучення приватного капіталу у повноцінний інституційно-економічний механізм довгострокового інвестування з керованими фіскальними наслідками. Йдеться не про окремі процедурні вдосконалення, а про зміну підходу до формування інвестиційних стимулів приватного сектору через перерозподіл ризиків інфраструктурних проєктів і визначення бюджетних зобов'язань держави.

Закріплення ППП як спеціального правового режиму має чітко виражену економічну доцільність. Відокремлення процедур підготовки, оцінювання та відбору ППП-проєктів від загального законодавства про публічні закупівлі усуває інституційну невизначеність, яка у попередній практиці призводила до дублювання регуляторних вимог, затягування строків прийняття рішень і зростання нефінансових витрат приватних інвесторів (*UNCITRAL, 2020; Duarte et al., 2023, April 13*).

З економічного погляду, така інституційна уніфікація сприяє зниженню бар'єрів входу для приватного капіталу, скороченню тривалості передінвестиційної фази та підвищенню прогнозованості результатів конкурсного відбору (*Kim et al., 2020; Павленко & Кравченко, 2022*). У сукупності це зменшує премію за регуляторний ризик у структурі капіталу, що має принципове значення для інфраструктурних проєктів з тривалим строком окупності та високою капіталоемністю. Економічний ефект зниження регуляторної невизначеності проявляється не лише в якісному покращенні інвестиційного

клімату, але й кількісно вимірюваному зменшенні вартості капіталу. Для типового інфраструктурного проекту вартістю 1 млрд дол. США зі строком концесії 25 років зниження середньозваженої вартості капіталу (WACC) на 1 в. п. зменшує сумарні дисконтовані витрати приблизно на 120–150 млн дол. США, що еквівалентно 12–15% початкових інвестицій.

Однією з ключових інституційних інновацій нового Закону є нормативне закріплення вимог до ідентифікації та розподілу ризиків на всіх етапах життєвого циклу PPP-проектів. Економічна логіка такого підходу ґрунтується на принципах теорії контрактів і передбачає закріплення кожного виду ризику за стороною, здатною мінімізувати його з найменшими сукупними витратами. Новий Закон суттєво розширює перелік форм державної підтримки PPP, водночас змінюючи їх економічну природу. Платежі за експлуатаційну готовність, гарантії мінімального доходу та компенсаційні механізми інтерпретуються не як субсидування приватного партнера, а як інструменти коригування ринкових збоїв у секторах з високою суспільною значущістю та обмеженим платоспроможним попитом (*IMF – PPPs and PFRAM, n. d.*).

Зниження ризиків попиту для приватного інвестора, вирівнювання грошових потоків протягом усього періоду реалізації проекту та підвищення кредитоспроможності проектних компаній зумовлюють економічну доцільність використання такого підходу. У цьому випадку державна підтримка спрямовується передусім на зменшення вартості капіталу, а не на пряме заміщення приватного фінансування, що відповідає принципам фіскальної обережності.

Суттєвим інституційним зрушенням є інтеграція PPP у систему бюджетного планування та контролю. Обов'язкове погодження PPP-проектів з органами, відповідальними за бюджетну політику, а також запровадження обліку довгострокових і умовних зобов'язань змінюють економічну природу PPP з інституційно невбудованого проектного фінансування у складову єдиного фіскального простору держави.

Обмеження практик накопичення прихованих боргових зобов'язань, можливість оцінювання сукупного впливу PPP на державні фінанси та зростання довіри кредиторів і міжнародних фінансових організацій до бюджетної політики держави зміцнюють функціональну роль партнерських механізмів. За таких інституційних умов PPP трансформується з інструмента відтермінування бюджетних витрат у керований механізм довгострокового інвестування.

У міжнародній практиці зниження регуляторної невизначеності в інфраструктурних проектах асоціюється зі скороченням транзакційних витрат на 10–30% та зменшенням премії за регуляторний ризик у вартості капіталу на 100–300 б. п. (*Yescombe, 2018, Akomolehin, 2025*).

В умовах зеленої відбудови інституційна трансформація PPP набуває додаткового виміру, пов'язаного з інтеграцією екологічних і кліматичних критеріїв у фінансову логіку проектів. Вимоги щодо

енергоефективності, зниження викидів та екологічної стійкості впливають як на технічні рішення, так і на структуру витрат і доходів протягом усього життєвого циклу інфраструктурних активів.

Перенесення частини екологічних витрат у фазу інвестування, поєднане з одночасним зниженням експлуатаційних витрат у довгостроковій перспективі, сприяє зростанню сукупної суспільної віддачі від реалізації PPP-проектів. У цьому контексті PPP постає не як нейтральний фінансовий інструмент, а як механізм узгодження приватних інвестиційних стимулів із цілями сталого розвитку та зеленої реконструкції.

2. Стратегічний вплив нового Закону України "Про публічно-приватне партнерство"

Ухвалення нового Закону України "Про публічно приватне партнерство" (2025, 19 червня) має системний вплив і на правову конструкцію PPP, і на економічну логіку функціонування всієї сукупності підзаконних актів і суміжного нормативного регулювання, що забезпечують реалізацію інфраструктурних інвестицій. Йдеться не про формальну зміну ієрархії нормативних актів, а про глибшу перебудову механізмів формування інвестиційних стимулів, розподілу ризиків і фіскальної відповідальності між державою та приватним сектором. За оцінками *IMF*, умовні зобов'язання за PPP у країнах зі слабкою системою фіскального контролю можуть сягати 3–6% ВВП, тоді як інтеграція PPP у середньострокове бюджетне планування дозволяє обмежити їх рівнем 1–2% ВВП. Для інфраструктурних PPP-проектів з високою інституційною якістю зниження *WACC* на 1–1.5 в. п. є типовим ефектом покращення нормативного середовища. У національному контексті зазначені фіскальні орієнтири потребують кількісної конкретизації з урахуванням масштабів економіки України та її боргових обмежень (*International Monetary Fund*, 2016; 2022). З огляду на номінальний ВВП України та підходи *IMF* до управління умовними зобов'язаннями, фіскально безпечний портфель PPP для України у середньостроковій перспективі може оцінюватися на рівні 1–1.5% ВВП, що еквівалентно 2.5–4 млрд дол. США довгострокових бюджетних зобов'язань на рік без формування надмірного боргового та дефіцитного навантаження на сектор державних фінансів.

Новий Закон фактично переорієнтує підзаконне регулювання з набору автономних, часто неузгоджених процедур на інструменти реалізації єдиної економічної моделі партнерства. Втрата визначальної ролі застарілих процедурних постанов, зокрема у частині конкурсного відбору та підготовки проектів, означає усунення нормативного дублювання, яке в попередній практиці призводило до додаткових транзакційних витрат і створювало можливості для регуляторного арбітражу.

Інституційна рецентралізація зумовлює зниження витрат на адміністрування PPP-проектів, забезпечує передбачуваність та однорідність інвестиційних умов для інвесторів у різних секторах та мінімізує ризики затягування реалізації проектів через процедурні колізії. Водночас формується єдиний інституційний контур, у межах якого підзаконні акти виконують підпорядковану сервісну функцію, не визначаючи самостійно економічну модель PPP.

Посилення ролі бюджетного законодавства та пов'язаних з ним підзаконних актів, зокрема у частині обліку довгострокових і умовних зобов'язань, порядку надання державної підтримки та контролю фіскальних ризиків, принципово змінює економічний статус PPP. Підзаконне регулювання перестає обслуговувати окремі проекти й натомість формує систему управління сукупними фіскальними ризиками, пов'язаними з реалізацією партнерських ініціатив. Економічний ефект цієї трансформації полягає в обмеженні практик інституційно невбудованого проектного фінансування, підвищення прозорості довгострокових і умовних зобов'язань держави, а також у створенні можливостей для інтеграції PPP у середньострокове бюджетне планування. У цьому контексті підзаконні бюджетні механізми набувають статусу інструментів макрофінансової стабільності, а не залишаються технічним додатком до інвестиційних проектів.

Суміжні галузеві нормативні акти у сферах транспорту, енергетики, житлово-комунальної та соціальної інфраструктури зазнають непрямой, але економічно значущої трансформації. Новий Закон змінює їх функціональну роль від детального процедурного регламентування взаємодії з приватним партнером до формування стабільних економічних параметрів секторальної діяльності, зокрема у частині тарифної політики, стандартів якості, технічних та екологічних вимог. Це означає більш чітке розмежування між регуляторною та контрактною логікою, зниження ризиків дискреційного втручання у фінансові моделі та підвищення довіри інвесторів до стабільності секторальних умов. За такої логіки галузеве законодавство переважно виконує функцію рамкового економічного регулятора, тоді як договори PPP концентрують фінансові та ризикові зобов'язання сторін.

Важливим економічним наслідком інституційних змін є трансформація ролі підзаконних актів у формуванні вартості капіталу для PPP-проектів. Методики оцінки ефективності, ризиків і бюджетного впливу, хоча й зберігають чинність, інтегруються у нову інституційну логіку, орієнтовану на проектне фінансування та забезпечення банківської прийнятності інфраструктурних ініціатив. Для приватних інвесторів і кредиторів це означає зменшення інформаційної асиметрії, підвищення порівнянності інфраструктурних проектів та зниження премії за інституційний ризик. У сукупності це опосередковано впливає на ставку залучення боргового капіталу, що має вирішальне значення для масштабних інфраструктурних і зелених проектів з тривалим горизонтом окупності (*World Bank, 2017; EIB, 2023*).

У контексті зеленої відбудови стратегічний вплив Закону полягає у тому, що підзаконні та суміжні нормативні акти поступово переорієнтовуються з короткострокової бюджетної економії на забезпечення довгострокової суспільної віддачі, що створює інституційні передумови для реалізації проєктів із високими початковими витратами, але значним екологічним і соціально-економічним ефектом. В економічному вимірі така трансформація означає можливість масштабування інвестицій у зелену інфраструктуру, зменшення тиску на поточні бюджети та підвищення мультиплікативного ефекту державних витрат, коли кожна гривня публічних ресурсів, спрямована через інституційно налаштований механізм ППП, забезпечує формування сукупного економічного ефекту, який перевищує її номінальну вартість. Йдеться не про класичний кейнсіанський мультиплікатор споживання, а про інвестиційно-інституційний ефект масштабування, що виникає внаслідок поєднання бюджетної підтримки з мобілізацією приватного капіталу, зниження вартості фінансування та формуванням довгострокових відтворювальних ефектів у ключових секторах економіки. За цих умов ППП набуває стратегічного значення як механізм узгодження фіскальної стійкості з цілями довгострокової зеленої реконструкції економіки України.

3. Економічний вплив інституційної трансформації ППП на зелену відбудову ключових секторів економіки України

Інституційна трансформація моделі ППП, закріплена новим Законом, набуває практичного економічного змісту насамперед у контексті повоєнної відбудови. Її ключова функція полягає у зменшенні бюджетного фінансування та масштабуванні інвестиційних ресурсів, зниженні вартості капіталу та перерозподілі фінансових й операційних ризиків у секторах з найбільшими потребами відновлення.

Масштаб інвестиційних потреб відновлення та реконструкції України, що оцінюється приблизно у 524 млрд дол. США, формує об'єктивну потребу у використанні ППП як економічного механізму мобілізації довгострокового приватного капіталу для реалізації інфраструктурних і зелених проєктів, оскільки поточні можливості державних фінансів є істотно обмеженими (*World Bank, 2025*).

Для кількісної ілюстрації інвестиційного ефекту інституційно оновлених механізмів ППП доцільно використати спрощене аналітичне представлення інвестиційного левереджу:

$$I_{tot} = B \cdot L,$$

де: I_{tot} – сукупний обсяг інвестицій, мобілізований через механізми ППП;

B – обсяг бюджетних зобов'язань держави;

L – коефіцієнт інвестиційного левереджу, що відображає співвідношення приватних і публічних ресурсів.

За даними Світового банку та *OECD* (*World Bank Group, 2024; OECD, 2018*), частка приватного фінансування в інфраструктурних ППП-

проектах становить у середньому 70–85%, що відповідає коефіцієнту інвестиційного левереджу L 3–5 залежно від сектору, ризикового профілю та якості інституційного середовища. За $B = 2\%$ ВВП та $L = 4$ сукупний інвестиційний ефект сягає 8% ВВП, що співмірно з річними валовими капітальними інвестиціями у довоєнний період. За умови застосування інвестиційного левереджу 1:4, навіть обмежене залучення публічних ресурсів у розмірі 10 млрд дол. США через механізми ППП дозволяє мобілізувати до 40 млрд дол. США загальних інвестицій, що покриває понад 50% потреб транспортного сектору, близько 60% потреб енергетики або майже половину потреб житлово-комунальної сфери (ЖКС), за умови секторальної пріоритизації.

У таблиці наведено посекторний розподіл очікуваного економічного впливу ППП у період повоєнної відбудови України.

Таблиця

Економічний вплив інституційної трансформації ППП на зелену відбудову ключових секторів України

Сектор	Оціночні потреби відновлення (RDNA4), млрд дол. США	Роль і вплив ППП	Очікувані економічні результати
Транспортна інфраструктура	78	Залучення довгострокового приватного капіталу до відновлення доріг, мостів, портів і залізниці; використання концесій та контрактів життєвого циклу; перерозподіл будівельних і експлуатаційних ризиків	Зменшення бюджетного навантаження; підвищення якості інфраструктури; скорочення логістичних витрат; зростання транзитного та експортного потенціалу
Енергетика	68	Реалізація проєктів відновлення генерації, мереж і систем накопичення енергії через партнерські моделі; підвищення інвестиційної привабливості децентралізованих і зелених рішень	Підвищення енергетичної стійкості; зниження імпоротної залежності; скорочення системних втрат; стабілізація тарифного навантаження у середньостроковій перспективі
Житлова та комунальна інфраструктура	84	Використання ППП для відбудови й модернізації житла, систем теплопостачання та водопостачання; запровадження довгострокових платіжних механізмів і стандартів енергоефективності	Прискорення відновлення житлового фонду; зменшення соціально-економічних ризиків; підвищення енергоефективності та якості життя; мультиплікативний ефект для місцевих економік

Джерело: сформовано автором на підставі (World Bank, 2025; UNDP, 2025).

Наведені дані свідчать, що у кожному з ключових секторів відбудови ППП виконує різні, але економічно взаємодоповнювальні функції. У транспортному секторі основний результат пов'язаний із

підвищенням продуктивності використання капіталу та зниженням логістичних витрат, що безпосередньо впливає на конкурентоспроможність експорту та інтеграцію України у міжнародні логістичні ланцюги. В енергетиці ППП виступає інструментом зниження системних ризиків і підвищення стійкості енергосистеми, що має макроекономічний ефект через скорочення втрат від дефіциту та нестабільності постачання. У ЖКС партнерські моделі дозволяють поєднати соціальні цілі з економічною раціональністю, розподіляючи інвестиційні витрати у часі та зменшуючи фіскальний тиск на бюджети різних рівнів.

Узагальнюючи, інституційна трансформація ППП, синхронізована з масштабом потреб, визначених у звіті *World Bank (2025)*, формує економічно обґрунтований механізм переходу від разових бюджетних рішень до системного інвестування у зелену відбудову. З урахуванням міжнародної практики інфраструктурних ППП, інституційно налаштовані моделі партнерства дозволяють досягати інвестиційного левереджу на рівні 1:3–1:5, що означає мобілізацію 3–5 одиниць загальних інвестицій на кожен одиницю публічних ресурсів. У цьому вимірі ППП інтегрується у систему повоєнної економічної політики як структуроутворювальний механізм, а не як допоміжний інструмент фінансування.

Висновки

Інституційна трансформація моделі ППП, закріплена новим Законом України "Про публічно приватне партнерство" (2025, 19 червня), відображає перехід від одиничного використання ППП як формально допустимого інструменту до його осмислення як системного механізму довгострокового інвестування та управління ризиками у процесі повоєнної зеленої відбудови. Ключовим результатом цієї трансформації є зміна економічної логіки ППП – від орієнтації на мінімізацію поточних бюджетних видатків до формування керованої моделі залучення приватного капіталу з прогнозованими фіскальними наслідками. Уточнення фіскальних параметрів застосування ППП дозволяє розглядати його як інструмент керованої інвестиційної політики: у середньостроковій перспективі фіскально безпечний портфель ППП для України оцінюється на рівні 1–1.5% ВВП, що забезпечує масштабування інвестицій без формування надмірних умовних зобов'язань і загроз боргової стійкості.

Проведений аналіз показав, що інституційна трансформація моделі ППП знижує не лише трансакційні витрати, а й вартість капіталу. Для типових інфраструктурних проєктів це означає скорочення дисконтованих витрат на 12–15% за умови зменшення середньозваженої вартості капіталу (*WACC*) на 1 в. п. Водночас такі зміни підвищують прозорість розподілу ризиків і посилюють бюджетну дисципліну шляхом інтеграції партнерських проєктів у єдиний фіскальний простір держави. За цих умов ППП перестає виконувати функцію

інституційно невбудованого позабюджетного фінансування та набуває ознак повноцінного механізму економічної політики розвитку, узгодженого із середньостроковим бюджетним плануванням.

На основі даних *World Bank* (2025), обґрунтовано, що масштаби потреб відновлення у транспорті, енергетиці та житлово-комунальній інфраструктурі істотно перевищують потенціал прямого бюджетного фінансування. Кількісна конкретизація фіскальних параметрів застосування ППП дозволяє визначити фіскально безпечний коридор його використання, де у середньостроковій перспективі портфель ППП для України може становити 1–1.5% ВВП, що еквівалентно 2.5–4 млрд дол. США довгострокових бюджетних зобов'язань на рік, без формування надмірного боргового та дефіцитного навантаження на сектор державних фінансів. У такій конфігурації ППП виступає не джерелом прихованих зобов'язань, а інструментом керованої мобілізації інвестиційних ресурсів.

Секторальний аналіз підтвердив, що інституційно оновлені механізми ППП забезпечують інвестиційно-фіскальний мультиплікатор, за якого кожна одиниця публічних зобов'язань здатна генерувати залучення 3–5 одиниць сукупних інвестицій, що має вирішальне значення для масштабування зеленої відбудови транспортної, енергетичної та житлово-комунальної інфраструктури без надмірного тиску на поточні бюджети. У середньо- та довгостроковій перспективі це створює передумови для розширення потенційного ВВП шляхом підвищення продуктивності інфраструктурного капіталу, зростання логістичної та енергетичної ефективності економіки й посилення фіскальної стійкості держави. За умов формування інституційно узгодженої та фіскально контрольованої моделі партнерства вона переходить із площини інституційного експерименту у площину макроекономічного механізму управління відтворенням інфраструктурного капіталу в контексті повоєнної зеленої реконструкції, що підтверджує висунуту гіпотезу.

Загалом інституційна трансформація ППП формує передумови для переходу від разових відновлювальних рішень до відтворювальної моделі зеленої відбудови, в якій приватні інвестиції інтегруються у стратегічні цілі держави. Це дозволяє розглядати ППП не лише як інструмент реалізації окремих проєктів, а як важливу складову формування нової економічної моделі розвитку України у повоєнний період.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на кількісну оцінку макроекономічних ефектів ППП у процесі відбудови, зокрема їхнього впливу на економічне зростання, зайнятість, інвестиційну динаміку та екологічні результати, а також на аналіз практик імплементації партнерських проєктів у конкретних секторах і регіонах.

REFERENCES / СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Akomolehin, F. (2025). Evaluating the Role of Public-Private Partnerships (PPPs) in Financing Large-Scale Infrastructure Projects: Implications for Economic Growth and Risk Allocation. *International Journal of Innovative Science and Research Technology*, 10(11). <https://doi.org/10.38124/ijisrt/25nov396>
- Duarte, D., Tejada Ibanez, M., Timusheva, E., Pasaogullari, H., Van Den Broek, M., Yurlova, D., Akafia, Kwame, R., & Gomez, Carlos R. (2023, April 13). Managing the Fiscal Implications of Public-Private Partnerships in a Sustainable and Resilient Manner: A *Compendium of Good Practices and Lessons Learned from the COVID-19 Pandemic (English)*. Washington, D.C.: World Bank Group. <http://documents.worldbank.org/curated/en/099170003082331955>
- EIB. (2023). The Economic Appraisal of Investment Projects at the EIB. <https://www.eib.org/en/publications/20220169-the-economic-appraisal-of-investment-projects-at-the-eib>
- Ilchenko, S. V. (2025). The institutional and behavioral model of eco-oriented public-private partnership within Ukraine's sustainable development. *The problems of economy*, (4), 75–84. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-4-75-84>
- IMF – PPPs and PFRAM. (n. d). Public-Private Partnerships (PPP) and Fiscal Risks. PPPs and PFRAM. <https://infrastructuregovern.imf.org/content/PIMA/Home/PPPs-and-PFRAM.html>
- International Monetary Fund. (2016). Analyzing and managing fiscal risks – best practices. <https://www.imf.org/external/np/pp/eng/2016/050416.pdf>
- International Monetary Fund. (2022). PIMA Handbook: Public Investment Management Assessment. <https://www.imf.org/-/media/files/publications/books/2022/english/pimaea.pdf>
- Kim, Jay-Hyung, Fallov, Jonas Arp, & Groom, Simon. (2020). *Public Investment Management Reference Guide*. World Bank Group. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/548751582775237521/pdf/Public-Investment-Management-Reference-Guide.pdf>
- OECD. (n. d.). Governance. <https://www.oecd.org/en/topics/governance.html>
- OECD. (2018). Making Blended Finance Work for the Sustainable Development Goals. https://www.oecd.org/en/publications/making-blended-finance-work-for-the-sustainable-development-goals_9789264288768-en.html
- UNCITRAL Legislative Guide on Public-Private Partnerships. (2020, 01 Jan.). World Bank Group. <https://ppp.worldbank.org/library/uncitral-legislative-guide-public-private-partnerships-0>
- UNDP. (2025). Ukraine – Fourth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4). February 2022 – December 2024. <https://www.undp.org/ukraine/press-releases/updated-damage-assessment-finds-524-billion-needed-recovery-ukraine-over-next-decade>
- UNECE. (2019, May). Implementing People-first Public-Private Partnerships (PPP) for the United Nations Sustainable Development Goals. https://unece.org/fileadmin/DAM/trade/SCTCS_2019/PPTs/7_UNECE_Private_public_partnerships.pdf
- World Bank Group. (2024). Private Participation in Infrastructure (PPI) Database. <https://ppi.worldbank.org/en/ppi>
World Bank. (2025). Government of the European Union; Nations, United. Україна – Швидка Оцінка Завданої Шкоди Та Потреб На Відновлення (RDNA4): Лютий 2022 – грудень 2024 (Ukrainian). Washington, D. C.: World Bank Group. http://documents.worldbank.org/curated/en/099052925103531065	World Bank. (2025). Government of the European Union; Nations, United. Ukraine: Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4), February 2022 – December 2024. (Ukrainian). Washington, D. C.: World Bank Group. http://documents.worldbank.org/curated/en/099052925103531065
- World Bank. (2017). Public-Private Partnerships: Reference Guide Version 3. <http://hdl.handle.net/10986/29052>
- Yescombe, E. R. (2018). Public-Private Partnerships. *Principles of Policy and Finance*. Amsterdam: Elsevier. 548 p.
Венгер, В. В., & Кушніренко, О. М. (2025). Формування моделі публічно-приватного партнерства як основи інвестиційної політики України. <i>Економічний вісник Донбасу</i> , 1(79). https://doi.org/10.12958/1817-3772-2025-1(79)-86-94	Venger, V. V., & Kushnirenko, O. M. (2025). Forming a model of public-private partnership as the basis of Ukraine's investment policy. <i>Economic Herald of the Donbas</i> , 1(79). https://doi.org/10.12958/1817-3772-2025-1(79)-86-94
Гавриш, О., Юхнов, Б., & Сурай, А. (2024). Розвиток державно-приватного партнерства в процесі повоєнної відбудови України: аналіз законодавчих ініціатив. <i>Адаптивне управління</i> :	Havrysh, O., Yukhnov, B., Surai, A. (2024). Development of public-private partnership in the process of post-war reconstruction of Ukraine: analysis of legislative initiatives. <i>Adaptive management: theory</i>

<i>теорія і практика. Серія Економіка, 18(36). https://doi.org/10.33296/2707-0654-18(36)-02</i>	<i>and practice. Series Economics, 18(36). https://doi.org/10.33296/2707-0654-18(36)-02</i>
Дячек, В. В. (2025). Особливості реалізації проєктів державно-приватного партнерства. <i>Соціальна економіка, (69)</i> . https://doi.org/10.26565/2524-2547-2025-69-09	Diachek, V. (2025). Peculiarities of implementing public-private partnership projects. <i>Social Economics, (69)</i> . https://doi.org/10.26565/2524-2547-2025-69-09
<i>Загальний огляд державно-приватного партнерства</i> (б. д.). Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства. Архів. https://new.me.gov.ua/Documents/List/311dfbfa-b31a-425f-8cff-428f450c7a0f?lang=uk-UA&id=e8551533-1004-4210-9980-a3a50e134096&tag=InformatsiinoanalitichniMateriali	<i>General overview of Public-Private Partnership.</i> (n. d.). Ministry of Economic, Environment, and Agriculture of Ukraine. Archive. https://new.me.gov.ua/Documents/List/311dfbfa-b31a-425f-8cff-428f450c7a0f?lang=uk-UA&id=e8551533-1004-4210-9980-a3a50e134096&tag=InformatsiinoanalitichniMateriali
<i>Закон України "Про публічно-приватне партнерство" № 4510-IX.</i> (2025, 19 червня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4510-20#Text	<i>Law of Ukraine "On Public-Private Partnership" № 4510-IX.</i> (2025, June 19). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4510-20#Text
Ковбас, І. (2025). Публічне управління у сфері публічно-приватного партнерства в Україні. <i>Академічні візії, (44)</i> . https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/2186/2058	Kovbas, I. (2025). Public Governance in the field of Public-Private Partnership in Ukraine. <i>Academic Visions, (44)</i> . https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/2186/2058
Кондратов, С. І. (2019). <i>Про деякі актуальні проблеми розвитку державно-приватного партнерства у сфері захисту критичної інфраструктури: аналітична записка.</i> НІСД. https://www.niss.gov.ua/sites/default/files/2019-08/ANALIT%20KONDRATOV%20NATIONAL%20SECURITY%20%23%203%202019.pdf	Kondratov, S. I. (2019). <i>On key contemporary issues of public-private partnership development in the area of critical infrastructure protection: an analytical brief.</i> NISS. https://www.niss.gov.ua/sites/default/files/2019-08/ANALIT%20KONDRATOV%20NATIONAL%20SECURITY%20%23%203%202019.pdf
Крилова, І. І., & Глушенко, Г. А. (2025). Оцінка ефективності чинних механізмів реалізації державно-приватного партнерства в Україні. <i>Філософія та управління, 5(9)</i> . https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.5.07	Krylova, I. I., & Hlushchenko, H. A. (2025). Evaluation of the effectiveness of current mechanisms for implementing public-private partnerships in Ukraine. <i>Philosophy and Governance, 5(9)</i> . https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.5.07
Павленко, Т., & Кравченко, М. (2022). Інвестиційний клімат України: основні проблеми та перспективи формування. <i>Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи.</i> Збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 91–92.	Pavlenko, T., & Kravchenko, M. (2022). The Investment Climate of Ukraine: key challenges and prospects for its formation. <i>Business, Innovation, and Management: Challenges and Prospects.</i> Proceedings of the III Intern. scient. and pract. conf., Kyiv, 91–92.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що не має фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації, не має відносин із державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору.

Автор не отримувала прямого фінансування для цього дослідження.

Ільченко, С. (2026). Інституційна трансформація моделі публічно-приватного партнерства в Україні. *Scientia fructuosa, 3(167)*, 23–35. [http://doi.org/10.31617/1.2026\(167\)02](http://doi.org/10.31617/1.2026(167)02)

*Надійшла до редакції 15.02.2026.
Відправлено на доопрацювання 12.03.2026.
Прийнято до друку 17.03.2026.
Публікація онлайн 19.06.2026.*